

Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin 2022-ci ilin 9 ayı ərzində fəaliyyətinə dair

HESABAT

1. Qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi

- Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi tərəfindən hazırlanmış və Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən qəbul edilmiş “Qida təhlükəsizliyi haqqında” Qanun 2022-ci il 24 iyun tarixində Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən imzalanmış və həmin qanunun tətbiqi barədə 2022-ci il 24 iyun tarixli 1723 nömrəli Fərman qəbul edilmişdir.
- Layihəsi Agentlik tərəfindən hazırlanmış “Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutu publik hüquqi şəxsin Nizamnaməsinin və strukturunun təsdiq edilməsi haqqında”, “Azərbaycan Respublikasında baytarlıqla bağlı bəzi normativ hüquqi aktların təsdiq edilməsi haqqında” və “Fitosanitar nəzarəti sahəsində bəzi normativ hüquqi aktların təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarlarına dəyişikliklər üzrə qərarlar qəbul edilmişdir.

2. Beynəlxalq əməkdaşlıq sahəsində görülmüş işlər

- 2022-ci il 14 yanvar tarixində “Ukrayna Nazirlər Kabineti ilə Azərbaycan Respublikası Hökuməti arasında qida təhlükəsizliyi sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş” imzalanmışdır.
- 2022-ci il 24 yanvar tarixində Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutu ilə Heyvanlar və yemlər üçün Dərman Vasitələrinin Keyfiyyəti və Standartlaşdırılması üzrə Ümumrusiya Dövlət Mərkəzi arasında əməkdaşlıq üzrə Anlaşma Memorandumu imzalanmışdır.
- 2022-ci il 3 fevral tarixində “Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi ilə Macarıstanın Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi arasında qida təhlükəsizliyi və heyvan sağlamlığı sahəsində əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu” imzalanmışdır.
- 2022-ci il 10 fevral tarixində Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutu ilə Avstriya Respublikası Sağlamlıq və Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi arasında qida sağlamlığı üzrə Anlaşma Memorandumu imzalanmışdır.
- 2022-ci il 15 fevral tarixində “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Türkiyə Respublikası Hökuməti arasında qida təhlükəsizliyi sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş” təsdiq edilmişdir.
- “Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi ilə Latviya Respublikasının Qida və Baytarlıq Xidməti arasında qida təhlükəsizliyi sahəsində əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu” imzalanmışdır.
- “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Özbəkistan Respublikası Hökuməti arasında bitki karantini sahəsində əməkdaşlıq haqqında” Saziş imzalanmışdır.
- Gürcüstan, Türkiyə Respublikası, Özbəkistan Respublikası, Çexiya Respublikası, Latviya Respublikası və Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığına işgüzar səfərlər təşkil olunmuş, Özbəkistan, Gürcüstan, Türkiyə, Litva, Latviya, Avstriya, Belarus, Fransa, Rusiya, Qırğızıstan, Moldova, Tacikistan kimi ölkələrin, eləcə də, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı (BMT),

Ümumdünya Heyvan Sağlamlığı Təşkilatı (OIE), Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatı (FAO), Beynəlxalq Üzümçülük və Şərabçılıq Təşkilatının nümayəndələri, Avropa İttifaqının ölkəmizdəki nümayəndəliyinin rəhbəri, Bitki Mühafizəsi haqqında Beynəlxalq Konvensiyanın (IPPC) Baş katibi ilə görüşlər keçirilmiş, qida təhlükəsizliyi, bitki və heyvan sağlamlığı sahələrində ikitərəfli əməkdaşlığın genişləndirilməsi, gələcək əməkdaşlıq perspektivləri barədə müzakirələr aparılmışdır.

- 2022-ci il 24 may tarixində Tvinning layihəsi çərçivəsində “Azərbaycanda sanitar və fitosanitar tədbirlərin gücləndirilməsi” adlı Bitki Sağlamlığı Forumu keçirilmişdir.
- Agentlik tərəfindən “Fitosanitar nəzarət tədbirlərinin gücləndirilməsi”, “Balıq xəstəliklərinin qarşısının alınması və sağlam balıq yetişdirmə üsullarının öyrənilməsi” adlı layihələr hazırlanaraq Aİ-ə təqdim edilmiş və qarşı tərəfdən həmin layihələr üzrə əməkdaşlığın həyata keçirilməsi məqbul hesab edilmişdir.
- 2022-ci il 5-7 sentyabr tarixində BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının Avropa və Mərkəzi Asiya üzrə Regional Ofisi (FAO-REU), Avropa və Aralıq dənizi Bitki Mühafizəsi Təşkilatı (EPPO) və Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin birgə təşkilatçılığı ilə Bitki Mühafizəsi haqqında Beynəlxalq Konvensiyanın Avropa və Mərkəzi Asiya üçün regional tədbiri baş tutmuşdur.
- **Bosniya və Herseqovina** (1. Konserv, kolbasa və digər hazır ət məhsullarına dair; 2. İribuynuzlu heyvan ət, içalat və digər məhsullara dair; 3. Qoyun və keçi ət, içalat və digər məhsullara dair; 4. Donuzların kəsimi və emalından əldə edilən ət, ət xammalı və içalat məhsullarına dair) və **Latviya** Respublikaları (1. Quş ət, içalat və digər məhsullar; 2. Konserv, kolbasa və digər hazır ət məhsullarına dair) ilə baytarlıq sertifikatlarının qarşılıqlı tanınması üçün sertifikatlar razılaşdırılmışdır.
- Azərbaycan Respublikasının E-Hub sistemi vasitəsilə İPPC-nin e-Fito (elektron fitosanitar) sisteminə qoşulması üçün müraciət ünvanlanmışdır. Gürcüstanla test rejimində E-Hub sistemə qoşulmaq üçün müraciət edilmişdir.

3. Təsərrüfat subyektlərinin qeydiyyatı

- 2022-ci ilin 9 ayı ərzində qida təhlükəsizliyi qeydiyyatı ilə bağlı ümumilikdə **4912** müraciət qəbul olunmuş və nəticədə **4299** subyekt qeydiyyata alınaraq dövlət reyestrinə daxil edilmişdir.

4. İctimaiyyətlə əlaqələr və maarifləndirmə tədbirləri

- Əhali arasında aparılmış təbliğat-təşviqat və maarifləndirmə işləri çərçivəsində TV, radio və digər KİV-lərdə **785** çıxış təşkil edilmiş, həmçinin Agentliyin struktur bölmələrinin fəaliyyəti ilə bağlı **814** məlumat paylaşılmış və müxtəlif media orqanlarından daxil olmuş **156** ədəd sorğu cavablandırılmışdır.
- Bu dövr ərzində Agentliyin sosial şəbəkə hesablarında ümumilikdə **2 987** paylaşım edilib. Həmçinin qida təhlükəsizliyi və əhali arasında sağlam qidalanmanın təşviqi sahəsində **481** maarifləndirici poster və **12** videoçarx hazırlanmışdır. Qida təhlükəsizliyinin təmin olunmasının təşkili və sağlam qidalanmanın təşviqi ilə bağlı **4** sosioloji sorğu keçirilib, sorğuda **2 445** respondent iştirak edib. Eyni zamanda, vətəndaşlarla canlı ünsiyyət

formasını olan "Təhlükəsiz qida" proqramının **13**, ARB TV-də "Qida bələdçisi" proqramının **8** buraxılışı, Real TV-də isə "Realda qida" proqramının **17** buraxılışı yayımlanıb.

- AQTAnın elmi-kütləvi jurnalı olan "Süfrə" jurnalının **3** sayı çap üçün hazırlanmışdır. Müxtəlif mətbuat orqanlarında təbliğat-təşviqat xarakterli elmi-tədqiqat işləri və "AQTa maarifləndirir" rubrikası adı altında **40** ədəd maarifləndirici məlumat **180-ə** yaxın KİV vasitəsilə işıqlandırılıb.
- "Qida təhlükəsizliyi tələblərinə uyğun heyvan kəsimi və satışının həyata keçirilməsi" mövzusunda və Qurban Bayramına hazırlıqla bağlı **20-ə** yaxın media nümayəndəsinə təlim və info-tur keçirilmiş, fərqlənən jurnalistlər sertifikatla təltif olunmuşdur.

5. Qida zəncirinə dövlət nəzarəti sahəsində görülmüş işlər

- Qida təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədilə aparılan bütün yoxlamalar 2022-ci il mart ayından etibarən yaxa kameralarından istifadə etməklə həyata keçirilir.
- Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnformasiya Sistemində "Yoxlamalar" modulunun texniki tapşırığı hazırlanmışdır.
- Qüvvədə olan sanitariya normaları əsasında yoxlamalar zamanı qida obyektinə baxışın keçirilməsinə dair aktlar (çeklistlər) hazırlanmışdır.
- Agentlik tərəfindən "Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların vahid məlumat reyestri"ndən çıxarış alınmaqla **1843-ü planlı, 829-u plandankənar (növbədənənkənar)** olmaqla, ümumilikdə, **2672 yoxlama** aparılmışdır.
- Yoxlama, monitoring və digər nəzarət tədbirləri çərçivəsində **3041 iş üzrə inzibati tənbehvermə** haqqında qərar qəbul edilmişdir. İnzibati tənbehvermə haqqında qərarlardan **49-u şərti cərimə, 2992-i isə inzibati qaydada cərimə** edilməsi barədə olmuşdur və **200 000 AZN-ni şərti cərimə** olmaqla, ümumilikdə, **1 919 400 AZN** məbləğində cərimə tətbiq edilmişdir.
- Qida təhlükəsizliyi, baytarlıq və fitosanitar nəzarəti tədbirləri nəticəsində, ümumilikdə, **115 baş, 1 972.57 ton, 297 146.2 litr və 37 902 ədəd** qida təhlükəsizliyi, baytarlıq və fitosanitar nəzarətinə aid məhsul barədə məhv etmə, **20.79 ton** məhsul barədə utilizasiyaya dair qərarlar qəbul edilmişdir.
- Bundan əlavə, həyata keçirilmiş nəzarət tədbirləri nəticəsində **345 müəssisə** barəsində "Məhdudlaşdırıcı tədbirlərin tətbiqi barədə" qərar qəbul edilmişdir.
- Məhv edilmiş məhsulların siyahısına, **208.98 litr** alkoqollu içkilər, **112 763.99 litr, 3 ədəd və 710 kq** alkoqolsuz içkilər, **352 791.04 kq** şəkər, bal və şəkərli qənnadı məmulatları, **34 766.5 kq** balıq və balıq məhsulları, **25 450 kq** dəniz məhsulları, **199 545.34 kq** ət və ət məhsulları, **6 861.67 kq** dənli-paxlalı bitkilər, **2 litr və 1 095 014.72 kq** meyvə, tərəvəz və onların məhsulları, **340 397.5 litr, 730713.6 kq və 43 ədəd** süd və süd məhsulları, **15 664.92 kq və 2 734 ədəd** qida qatqıları, **33 061 ədəd** bioloji fəallığa malik qida əlavələri, **9.66 litr, 85 754.11 kq və 6 ədəd** tamlı məhsullar, **13 024.22 kq və 20 ədəd** un və un məmulatları, **1 277.86 litr və 66 928.91 kq** yağ məhsulları o cümlədən mayonez, **5 029 ədəd** yumurta, **2 kq** yumurta məhsulları, **8 163.47 kq** kulinariya məhsulları, **7 775.61 kq** uşaq qidası, **900 kq, 1 litr və 22 ədəd** baytarlıq preparatları, **19.75 litr və 6.51 kq** kimyəvi reaktivlər, **115 baş** İBH, XBH və **7 539.7 kq** yem, **138 280.05 kq və 107 ədəd** müxtəlif (qarışıq) növ qida məhsulları, **515 kq** fitosanitar nəzarətinə aid məhsullar daxildir.

- Utilizasiya edilmiş məhsulların siyahısına **20 797 kq** yağ məhsulları daxildir.
- **01.08.2022-ci il tarixindən etibarən** ticarət müəssisəsində və ictimai iaşə müəssisələrində Dövlət Vergi Xidməti və Dövlət Əmək Müfəttişliyinin əməkdaşları ilə birlikdə **2523 müəssisədə 3469 monitoring** həyata keçirilib. Aparılan monitoring zamanı ümumilikdə **1867 müəssisədə 3660 nöqsan** aşkar olunmuşdur. Belə ki, müəssisənin qida təhlükəsizliyi qeydiyyatına alınmasına dair çıxarışın mövcud olmaması ilə bağlı **686**, obliqat qrupuna daxil olan işçilərin ilkin və dövrü tibbi müayinədən keçməsinin təmin olunmaması ilə bağlı **1592**, işçi heyətin (müvəqqəti işə cəlb edilmiş işçilər daxil olmaqla) COVID-19 pasportuna malik olmaması ilə bağlı **354**, müəssisəyə baytarlıq şəhadətnaməsi və ya arayışı olmayan heyvan mənşəli məhsulların qəbul olması ilə bağlı **916**, tərkibində kükürd dioksidin miqdarı normadan artıq müəyyən edilmiş qəndlərin satışının həyata keçirilməsi ilə bağlı **62**, uyğunsuzluq aşkar edilmiş enerji içkilərinin satışının həyata keçirilməsi ilə bağlı **50 nöqsan aşkarlanmışdır**.

COVID-19 pandemiyası ilə əlaqədar görülmüş işlər

- 01 yanvar–30 sentyabr 2022-ci il tarixləri müddətində ölkə ərazisində fəaliyyət göstərən **ictimai iaşə obyektləri** üzrə Agentlik tərəfindən **58 452** monitoring keçirilmişdir (Nazirlər Kabinetinin 26 may 2021-ci il tarixli Qərarı). Keçirilən monitoringlər zamanı **513 ictimai iaşə müəssisəsində** nöqsan aşkar edilərək **193 500 AZN** məbləğində inzibati xəta haqqında protokol tərtib edilmişdir.

6. İdxal və ixrac nəzarəti sahəsində görülmüş işlər

- Agentlik tərəfindən idxal və ixrac əməliyyatları zamanı **42 317 müraciət** əsasında **40 467 fitosanitar sertifikat və icazə sənədi**, **50 763 müraciət** əsasında **47 904 qida təhlükəsizliyi sertifikatı**, **9 204 müraciət** əsasında **9 112 baytarlıq sertifikatı** və digər icazə sənədləri verilmişdir.
- Qida təhlükəsizliyi, baytarlıq və fitosanitar nəzarəti tədbirləri nəticəsində, Agentliyin müfəttişləri tərəfindən idxal-ixrac əməliyyatları prosesində, ümumilikdə, **3 620.56 ton** və **20 460 ədəd** qida təhlükəsizliyi, baytarlıq və fitosanitar nəzarətinə aid məhsul barədə zərərsizləşdirilmə, məhv edilmə, geri qaytarılma və ya utilizasiyaya dair qərarlar qəbul edilmişdir.
- Məhv edilmiş məhsulların siyahısına **1 760 kq** dənli-paxlalı bitkilər, **171 531 kq** meyvə və tərəvəz, **66 196.97 kq** əkin-səpin materialları (bibər və keşniş toxumu, toxumluq kartof), **340 kq** unlu qənnadı məmulatları, **5 107 kq** müxtəlif qida məhsulları və **29 405 ədəd** bioloji fəallığa malik qida əlavələri daxildir.
- Zərərsizləşdirilmiş məhsulların siyahısına **50 000 baş** cücə, **80 100 kq** meyvə və tərəvəz, **19 000 kq** əkin-səpin materialları (keşniş toxumu), **4 648.76 ton** dənli-paxlalı bitkilər və **35.98 ton** bəzək (dekorativ) ağacları və kolları daxildir.
- Utilizasiya edilmiş məhsulların siyahısına **304 200 kq** ərzaqlıq kartof və **24 700 kq** duz daxildir.
- Agentliyin nəzarət dairəsinə aid edilən baytarlıq, fitosanitar və qida təhlükəsizliyi nəzarətinə aid məhsulların idxalı ilə əlaqədar bütün müraciətlərin qəbulu cari ilin 1 iyul tarixindən etibarən AQTİS elektron sistemi vasitəsilə həyata keçirilir. Eyni zamanda, AQTİS (Avtomatlaşdırılmış Qida

Təhlükəsizliyi İnformasiya Sistemi) sistemi ilə Dövlət Gömrük Komitəsinin VAİS (Vahid Avtomatlaşdırılmış İnformasiya Sistemi) arasında inteqrasiya tamamlanmış, idxal olunan məhsullara Agentlik tərəfindən verilən icazələr elektron qaydada gömrük orqanlarına ötürülür.

7. Qida təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində görülmüş işlər

- 2022-ci ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin 1003 “Çağrı Mərkəzi”nə, rəsmi sosial şəbəkə səhifəsinə və (012) 377-00-77 şəhər telefonu vasitəsilə müxtəlif məzmunlu **29 920** müraciət daxil olmuşdur. Daxil olan müraciətlərdən 1330-u şikayət xarakterli olmuşdur. Məlumat xarakterli daxil olmuş **1 473** müraciətdən **853-ü** koronavirus (COVID-19) xəstəliyi, **573-ü** qida zəhərlənməsi, **30-u** bruselyoz xəstəliyi, **11-i** qarayara xəstəliyi, **6-sı** isə isə vərəm xəstəliyi barəsində olmuşdur.
- 2022-ci ilin **yanvar-sentyabr** ayları ərzində Agentliyin 1003 “Çağrı Mərkəzi”nə qida zəhərlənmələri ilə bağlı daxil olmuş şikayətlər əsasında Agentliyin əməkdaşları tərəfindən operativ qaydada aparılan araşdırmalar nəticəsində **163** zəhərlənmə faktı öz kliniki təsdiqini tapmış, **272 nəfərin** qida zəhərlənməsinə məruz qaldığı müəyyən edilmişdir. Zərərçəkənlərdən **4-ü** vəfat etmişdir.

Qida təhlükəsizliyi sahəsində aparılmış monitorinqlər

- ***Enerji içkilərinə dair qüvvədə olan sanitariya norma və qaydalarının tələblərinə riayət edilməsinin yoxlanılması***” üzrə monitorinqlər aparılmış və nəticələri ictimaiyyətə açıq elan edilmişdir.
- ***“Quş və quş əti məhsullarında təhlükəsizlik göstəriciləri və suyun kütlə payının (nəmlik) müəyyən edilməsi”*** üzrə monitorinq çərçivəsində **13** idxal məhsulu **46** yerli istehsal məhsulu olmaqla ümumilikdə **59** nümunə götürülmüşdür. Götürülən **13** idxal məhsulu nümunələrinin sınaq nəticəsinə əsasən toyuqların mikrobioloji təhlükəsizlik göstəriciləri və suyun kütlə payı normativ sənədlərin tələblərinə uyğun olmuşdur. Monitorinq çərçivəsində ticarət şəbəkələrində, bazar və bazar ətraflarında, o cümlədən küçə ticarəti vasitəsilə satışı həyata keçirilən yerli istehsal olan toyuq məhsullarından götürülmüş **46** nümunədən isə cəmi **1-də** suyun kütlə payı məhsulun üzərində qeyd olunan normativ sənədin tələbinə uyğun olmamış (sınaq nəticəsi - 5.6%, ГОСТ 31962-2013 üzrə 4.0%), digər nümunələr yoxlanılmış parametrlərə görə qüvvədə olan normalara uyğun olmuşdur.
- ***“Şəkər tozu və qənd məhsullarının emalında tətbiqinə icazə verilən maddələrin düzgün istifadə şərtlərinə riayət edilməsinin yoxlanılması”*** üzrə Monitorinq çərçivəsində **56-sı** qənd, **11-i** isə şəkər tozu olmaqla, ümumilikdə **67** nümunə götürülmüşdür. Götürülən **56** qənd nümunəsindən **24** məhsul nümunəsində emal zamanı tətbiq olunan qeyd edilən normadan (15 mq/kq) artıq aşkar edilmişdir. Digər nümunələrin isə sınaq nəticələrinin tələblərə uyğun olduğu müəyyən edilmişdir.
- Kürü məhsullarının Avropa İttifaqına ixracının artırılması və xarici bazarda rəqabət qabiliyyətli akvakultura məhsullarının yerləşdirilməsi istiqamətində Agentlik tərəfindən aparılmış araşdırmalar sayəsində Avropa qanunvericiliyinin müvafiq qaydaları, qərarları və direktivləri təhlil edilərək ölkə üzrə akvakulturadan əldə edilmiş kürü məhsullarındakı qalıqların və həmin qalıqlar normadan artıq

aşkar edildikdə görüləcək tədbirlərin müəyyən edilməsi məqsədilə **Milli Monitoring planı** hazırlanmışdır.

- 2022-ci ilin sonuna kimi Milli Monitoring Planının icra edilməsi nəzərdə tutulmuşdur. 2023-cü ilin əvvəlində hesabat dövründə Milli Monitoring Planının nəticələrinin Avropa İttifaqına göndərilməsi və Azərbaycan Respublikasının adının Avropa İttifaqının müvafiq Qərarında verilən siyahıya daxil edilməsi gözlənilir.

8. Heyvan sağlamlığının təmin edilməsi ilə bağlı görülmüş işlər

- 2022-ci ilin 9 ayı ərzində **86 sahibkardan 935** baytarlıq preparatının dövlət qeydiyyatına alınması ilə bağlı **244 müraciət** daxil olmuşdur. Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutunda sınaq və ekspertiza işləri başa çatdırıldıqdan sonra Agentlik tərəfindən **390 baytarlıq preparatı** dövlət qeydiyyatına alınaraq baytarlıq preparatlarının Dövlət Reyestrinə daxil edilmişdir. 2 adda baytarlıq preparatının qeydə alınmasından imtina edilmişdir.
- Bakı şəhərində üzrə **852** təsərrüfatda **19 017** baş, Sumqayıt şəhərində **212** təsərrüfatda **3 210** baş, Abşeron rayonunda **1015** təsərrüfatda 20 178 – baş iribuynuzlu heyvan identifikasiya edilərək HİQS – ə daxil edilmişdir. Ümumilikdə 01.10.2022-ci il tarixədək Bakı, Sumqayıt şəhərlərində və Abşeron rayonunda **42 405 baş** iribuynuzlu heyvan identifikasiya edilərək elektron sistemə daxil edilmişdir. Artıq pilot regiondan kəndə identifikasiya işlərinin aparılması üçün hazırlıq işləri görülür. İlk olaraq Respublika ərazisində olan damazlıq təsərrüfatlar və **50** – başdan yuxarı heyvandarlıq təsərrüfatlarında olan qara malların və atların identifikasiya edilməsi nəzərdə tutulur.
- Respublika ərazisində yüksək patogen quş qripi xəstəliyindən qorumaq məqsədilə 2022-ci ilin yanvar-aprel ayları ərzində epizootoloji monitorinqlər keçirilmişdir. Monitorinqlər müddətində çöl quşlarından **201** patoloji material və ev quşlarından **1 896** qan nümunəsi götürülmüşdür.
- Fevral ayı ərzində Respublika ərazisində müəyyən olunmuş təsərrüfatlarda saxlanılan südlük istiqamətli iribuynuzlu heyvanlardan **5 038** qan nümunəsi götürülərək brusellyoz xəstəliyinə qarşı seroloji müayinələr aparılmışdır.
- Azərbaycan Respublikasının xırdabuynuzlu heyvanların taunu (XBT) xəstəliyindən azad statusunun alınması məqsədilə cari il ərzində Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Baytarlıq Xidməti ilə birlikdə xırdabuynuzlu heyvanlar arasında iki dəfə seroloji və klinik monitorinqlər həyata keçirilmişdir. Yanvar ayında təsadüfi seçim üsulu ilə müəyyən olunmuş MR-nın Naxçıvan şəhəri, Babək, Şərur, Sədərək, Şahbuz, Kəngərli, Culfa və Ordubad rayonlarının **54** kəndi əhatə olunmaqla, fermer və ailə təsərrüfatlarına aid hər bir kənddə **59** baş xırdabuynuzlu heyvandan ümumilikdə **3 234** qan nümunəsi, may ayında isə **31** kəndi əhatə olunmaqla, fermer və ailə təsərrüfatlarına aid hər bir kənddə **45** baş xırdabuynuzlu heyvandan ümumilikdə **1 395** qan nümunəsi götürülərək Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutunun müvafiq laboratoriyasında diaqnostik müayinələr aparılmışdır.
- Həmçinin, Azərbaycan Respublikasının xırdabuynuzlu heyvanların taunu (XBT) xəstəliyindən azad statusunun alınması məqsədilə iyun ayı ərzində Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Bioloji Müxtəlifliyin Qorunması Xidməti və Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Xidmətlər Agentliyi ilə birlikdə ölkə ərazisində mövcud olan vəhşi təbiət ərazilərində, vəhşi gövşəyənlər arasında qeyd edilən xəstəliyə qarşı klinik

monitorinqlər həyata keçirilmişdir. Monitorinqlər müddətində xəstəliyə şübhəli heyvana rast gəlinməmişdir.

- Cari ilin 9-20 may tarixində baytarlıq sahəsində peşəkar beynəlxalq ekspertlərin iştirakı ilə baytarlıqda beynəlxalq standartların təmin olunması məqsədilə Ümumdünya Heyvan Sağlamlığı Təşkilatı (ÜHST) tərəfindən “PVS aləti” vasitəsilə beş ballıq meyarla ölkəmizin dövrü qiymətləndirilməsi həyata keçirmişdir. İlk qiymətləndirmə nəticələrinə əsasən, Azərbaycan Respublikasının əvvəlki tövsiyələrin bir neçəsini həyata keçirdiyi vuğulanmış, xüsusilə ölkədə qida təhlükəsizliyi sahəsində əsaslı təkmilləşdirmələrin aparıldığı və bir neçə kritik kompetensiyaların təkmilləşdirildiyi bildirilmişdir.
- 2022-ci ilin sentyabr ayında Azərbaycan Respublikasında 2022-ci il üzrə epizootiya əleyhinə profilaktik və diaqnostik Tədbirlər Planına uyğun olaraq, iri və xırdabuynuzlu heyvanlar arasında brusellyoz və dabaq xəstəliklərinə qarşı peyvənd aparıldıqdan sonra immun fonun təyin olunması, qoçlarda infeksiya epididimit, xırdabuynuzlu heyvanların taun və brusellyoz xəstəliklərinə qarşı seroloji monitorinqlərin aparılması üçün təsadüfi seçim üsulu ilə müəyyən olunmuş respublikanın **30** rayonunun (şəhərinin) **160** yaşayış məntəqəsinin hər birində heyvan növünə görə azı 2 fermer və ya ailə təsərrüfatı olmaqla ümumilikdə **160 baş** iribuynuzlu (ana sürü və törədici buğa) və **160 baş** xırdabuynuzlu (ana sürü və törədici qoçları) heyvanlardan diaqnostik qan nümunələri götürülmüşdür.
- Baytarlıq preparatlarının döriyyəsinə nəzarətin gücləndirilməsi, baytarlıq preparatlarının dövlət qeydiyyatına alınmış preparatlar siyahısında olub-olmamasının müəyyənləşdirilməsi, preparatlar arasında yalnız keyfiyyət tələblərinə cavab verən məhsulların ölkə bazarında döriyyəyə buraxılması, satış yerlərinin vəziyyətinin və saxlanma şəraitinin qiymətləndirilməsi və bununla bağlı digər tədbirlərin təşkili məqsədilə Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Xidmətlər Agentliyinin əməkdaşlarını cəlb etməklə baytarlıq preparatlarının döriyyəsinə iştirak edən topdan və pərakəndə satış subyektlərində monitorinqlərin aparılmasına başlanmışdır.

10. Bitki sağlamlığının təmin edilməsi ilə bağlı görülmüş işlər

- Pestisidlərin, bioloji preparatların və aqrokimyəvi maddələrin sınağının aparılması və dövlət qeydiyyatına alınması ilə bağlı **179** müraciət, təkrar qeydiyyata **104** müraciət, hesabatla bağlı **43** müraciət daxil olmuş və preparatların qeydiyyatı ilə bağlı **809** şəhadətnamə verilmişdir.
- İdxal olunan bitki və bitkiçilik məhsullarında aşkar olunan karantin zərərli orqanizmlərlə bağlı ixracatçı ölkələrə **104** bildiriş (Rusiya-46, Ukrayna-5, İran-10, Türkiyə-15, Gürcüstan-22, Qazaxıstan-5 və Niderland-1) göndərilmişdir.
- Ölkə ərazisində planlaşdırılmış genişmiqyaslı monitorinqlər çərçivəsində **1440** kartofçuluq təsərrüfatında monitorinqlər aparılmış və **1372** nümunə götürülərək müayinələrə cəlb edilmişdir və **59** təsərrüfatda uyğunsuzluq – karantin tətbiq edilən qızılı kartof nematodu (*Globodera rostochiensis*) aşkarlanmışdır. Bununla əlaqədar müvafiq fitosanitar tədbirlərin görülməsinə başlanılmışdır. Bundan əlavə, **89** soğan təsərrüfatında və **599** meyvə bağında monitorinq aparılmışdır. Bunlardan **3** meyvə bağında karantin tətbiq edilən orqanizmlərdən olan qonur

monilioz çürümə (*Monilinia fructicola*), **7** meyvə bağında tut çanaqlı yastıcası (*Pseudaulacaspis pentagona*), **20** təsərrüfatda kaliforniya çanaqlı yastıcası (*Quadraspidiotus perniciosus*), **1** təsərrüfatda şər q meyvəyeyeni (*Grapholita molesta*), **3** təsərrüfatda meyvə ağaclarının bakterial yanığı (*Erwinia amylovora*) aşkar edilmişdir.

- Ölkə ərazisində mövcud olan **69** pomidor və bibər toxum satışı müəssisələrində monitorinqlər aparılmış, onlardan **36** müəssisədən **66** nümunə götürülmüşdür. Bunlardan **20** pomidor toxumu nümunəsində pomidorun bürünlük virusu (*Tomato spotted wilt virus*), pomidor meyvələrinin qonur qırışlıq virusu (*Tomato brown rugose fruit virus*), pomidor yumrularının halqavari bakterial çürüməsi (*Clavibacter michiganensis subsp. Michiganensis*) və pomidorun sarı yarpaq qıvrılması beqamovirusu (*Tomato yellow leaf curl virus*) aşkar edilmişdir. **11** bibər toxumu nümunəsində isə pomidorun bürünlük virusu (*Tomato spotted wilt virus*) və pomidor meyvələrinin qonur qırışlıq viruslarının (*Tomato brown rugose fruit virus*) olduğu müəyyən edilmişdir.
- Müxtəlif dövlət orqanlarının nümayəndələrindən ibarət monitorinq qruplarının iştirakı ilə pestisid və aqrokimyəvi maddələrin saxlanıldığı **209 anbarda** monitorinqlər həyata keçirilib. Monitorinqlər nəticəsində **155** müəssisənin müvafiq qanunvericilik tələblərinə əməl olunmadan fəaliyyət göstərdiyi aşkar edilmişdir. Həmçinin, monitorinq aparılan anbarların **87-də** xüsusi təhlükəli kimyəvi maddə olan ammonium nitrat gübrəsi saxlanılmaqdadır ki, bu müəssisələrdən **73-də** mövcud vəziyyətin qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olmadığı müəyyən olunub.
- Ölkədə satılan pestisidlərin və bioloji preparatların və aqrokimyəvi maddələrin keyfiyyət göstəricilərinin, bu preparatların tərkibinin etiket üzərində qeyd edilmiş məlumatlara uyğunluğunun və saxtalaşdırma hallarının olub-olmamasının aydınlaşdırılması məqsədilə **187** pestisidlərin və bioloji preparatların və aqrokimyəvi maddələrin satış yerlərində monitorinqlər aparılmışdır. Həmin satış müəssisələrindən **64** pestisid və **103** aqrokimyəvi maddə olmaqla toplam **167** nümunə götürülmüşdür. Bunlarda **7** nümunədə uyğunsuzluq aşkar edilmişdir.

11. Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutu tərəfindən görülmüş işlər

- 2022-ci ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutunun tabeliyində fəaliyyət göstərən Mərkəzi Fitosanitar Laboratoriyasının **Meyvəli-karantin ekspertiza bölməsi** “Azərbaycan Akkreditasiya mərkəzi” (AzAK) tərəfindən akkreditasiyadan keçirilmişdir, həmçinin **Mərkəzi Baytarlıq laboratoriyasının** illik qiymətləndirilməsi aparılaraq AzAK tərəfindən Akkreditasiya Attestatı yenilənmişdir. “Azərbaycan Akkreditasiya mərkəzi” (AzAK) tərəfindən Milli Referens Laboratoriyasının akkreditasiya sahəsi genişləndirilmiş və Bakı Regional Sınaq Laboratoriyasının reakkreditasiyası həyata keçirilmişdir. Həmçinin, Abşeron Regional Sınaq Laboratoriyasının Latviya Akkreditasiya qurumu (LATAK) tərəfindən illik qiymətləndirilməsi aparılmış və akkreditasiya sertifikatı təqdim edilmişdir. Bundan əlavə, may ayı ərzində Mərkəzi Fitosanitar Laboratoriyasının akkreditasiya sahəsinin genişləndirilməsi həyata keçirilmişdir. Kompleks Tədqiqatlar Laboratoriyası və Lənkəran Regional Laboratoriyası akkreditasiyadan keçirilmişdir.
- Eyni zamanda, sentyabr ayında “Analitik Ekspertiza Mərkəzi” departamentinin Tovuz Regional Sınaq Laboratoriyasında, Mərkəzi Baytarlıq Laboratoriyasının Sabirabad və Bərdə Regional bölmələrində ISO/IEC 17025:2017 /AZS ISO/IEC 17025:2020 “Sınaq və kalibrəmə

laboratoriyalarının səlahiyyətliyinə ümumi tələblər” standartı əsasında AZAK tərəfindən uyğunluğun qiymətləndirilməsi həyata keçirilmişdir. Keçirilən qiymətləndirmələr uğurla nəticələnmişdir.

- 2022-ci ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutunun nəzdində fəaliyyət göstərən laboratoriyalara ümumilikdə, **56 374 müraciət** daxil olmuş və **1 810 342 nümunə** müayinələrə cəlb edilmişdir.
- Daxil olmuş nümunələrdə **1 894 340 müayinə** aparılmışdır.
- Nümunələrdə aparılmış müayinələrin **5 800-da** və ya **0.31%-də** uyğunsuzluqlar aşkarlanmışdır.